

Briuselis, 2017 03 22
SWD(2017) 115 final

KOMISIJOS TARNYBŲ DARBINIS DOKUMENTAS

POVEIKIO VERTINIMO SANTRAUKA

pridedamas prie

Pasiūlymo dėl

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS DIREKTYVOS

kuria siekiama valstybių narių konkurencijos institucijoms suteikti įgaliojimus, kad jos būtų veiksmingesnės vykdymo užtikrinimo institucijos ir užtikrintų tinkamą vidaus rinkos veikimą

{ COM(2017) 142 final }

{ SWD(2017) 114 final }

{ SWD(2017) 116 final }

SANTRAUKOS LENTELĖ

Konkurencijos didinimo ES bendrovių ir vartotojų naudai poveikio vertinimas. Siekiama, kad nacionalinės konkurencijos institucijos griežčiau taikytų ES konkurencijos teisės aktus

A. Būtinybė imtis veiksmų

Kokia tai problema ir kodėl ji yra ES masto?

2004 metais Reglamentu (EB) Nr. 1/2003 buvo nustatyta decentralizuota ES konkurencijos taisyklių vykdymo užtikrinimo sistema. Nacionalinėms konkurencijos institucijoms (NKI) suteikus įgaliojimus kartu su Europos Komisija veikti kaip vykdymo užtikrinimo institucijoms, buvo siekiama geresnio vykdymo užtikrinimo. Nors per pastarąjį dešimtmetį NKI gerokai pagerino ES konkurencijos taisyklių vykdymo užtikrinimą, jos galėtų nuveikti dar daugiau. Kasmet dėl neišaiškintų kartelių, dėl kurių kainos paprastai padidėja 17–30 proc., patiriama 181–320 mlrd. EUR nuostolių. Naujausi tyrimai ir Europos semestro proceso įgyvendinimas rodo, kad visoje Europoje tebėra sektorių, kuriuose nepakankamai konkuruojama. Nustatyta, kad yra akivaizdus ryšys tarp NKI vaidmens ir gebėjimo veikti ir visiškai užtikrinti ES konkurencijos taisyklių vykdymą ir konkurencingumo rinkose užtikrinimo.

Yra keturios pagrindinės problemų priežastys, kurios daro poveikį NKI gebėjimui būti veiksmingesnėmis vykdymo užtikrinimo institucijomis ir Reglamentu (EB) Nr. 1/2003 nustatyta decentralizuotai sistemai:

1. trūksta veiksmingų konkurencijos priemonių,
2. trūksta veiksmingų įgaliojimų skirti atgrasomąsias baudas,
3. baudų neskyrimo programų skirtumai visoje Europoje neskatina bendrovių prisipažinti,
4. trūksta apsaugos priemonių, kuriomis būtų užtikrinta, kad NKI, užtikrindamos ES konkurencijos taisyklių vykdymą, gali veikti nepriklausomai, ir kad jos turi veiklai vykdyti reikalingų išteklių.

Jei NKI negali realizuoti viso savo potencialo, tai susilpnina vieną svarbiausių bendrosios rinkos aspektų – gebėjimą užtikrinti, kad Europoje konkurencija nebūtų iškraipoma. Ne toks veiksmingas NKI atliekamas vykdymo užtikrinimas reiškia, kad neužtikrinamos sąlygos veiksmingam rinkų veikimui. Bendrovės negali sąžiningai konkuruoti pagal savo nuopelnus ir susiduria su kliūtimis patekti į rinką. Vartotojai negali pasinaudoti konkurencijos teisės aktų vykdymo užtikrinimo teikiama nauda: mažesnėmis kainomis, geresne kokybe, platesniu pasirinkimu ir produktų inovacijomis.

Ką reikėtų pasiekti?

Jei NKI taptų veiksmingesnėmis vykdymo užtikrinimo institucijomis, būtų galima realizuoti visą Reglamentu (EB) Nr. 1/2003 nustatytos decentralizuotos vykdymo užtikrinimo sistemos potencialą. Tai pagerintų NKI atliekamą ES konkurencijos taisyklių vykdymo užtikrinimą ir rinkų veikimą Europoje (bendrasis tikslas). Todėl reikia pasiekti toliau išvardytus konkrečius tikslus:

1. užtikrinti, kad visos NKI turėtų veiksmingų tyrimo ir sprendimų priėmimo priemonių,
2. užtikrinti, kad būtų galima skirti atgrasomąsias baudas,
3. užtikrinti, kad visos NKI taikytų tinkamai parengtas baudų neskyrimo programas, kurios palengvintų prašymų neskirti baudų teikimą keliose jurisdikcijose ir
4. užtikrinti, kad NKI turėtų pakankamai išteklių ir galėtų nepriklausomai užtikrinti ES konkurencijos taisyklių vykdymą.

Kokia yra ES lygmens veiksmų papildoma nauda (subsidiarumo principas)?

ES turėtų imtis veiksmų nustatytoms problemoms pašalinti, nes NKI taiko ES taisykles, kurios turi tarpvalstybinį poveikį. Vykdymo užtikrinimo veiksmai, kurių viena NKI imasi vienoje valstybėje narėje, gali daryti poveikį konkurencijai, bendrovėms ir vartotojams kitose valstybėse narėse. Pavyzdžiui, šalies mastu veikiantis kartelis paprastai neįsileidžia konkurentų iš kitų valstybių narių. Jei NKI neturi reikiamų priemonių ir būdų (pvz., joms trūksta išteklių), kad užtikrintų vykdymą, tai gali turėti tiesioginių neigiamų padarinių bendrovėms ir vartotojams ne tik atitinkamos NKI valstybėje narėje, bet ir kitose valstybėse narėse, taip pat NKI gebėjimui bendradarbiauti visos Europos mastu. Y valstybė narė negali spręsti X valstybės narės NKI priemonių ir būdų trūkumo problemos, todėl šią problemą galima išspręsti tik ėmusi ES lygmens veiksmų.

B. Sprendimai

Kokiais būdais galima pasiekti tikslus? Ar viena iš politikos galimybių pasirinkta kaip tinkamiausia? Jei ne, tai kodėl?

- 1 politikos galimybė. Nesiimti ES lygmens veiksmų (pagrindinis scenarijus).
- 2 politikos galimybė. Vien tik ne teisėkūros veiksmai.
- 3 politikos galimybė. ES teisėkūros veiksmai, kuriais NKI būtų suteiktos būtinausios priemonės ir būdai,

<p>kad jos galėtų būti veiksmingos vykdymo užtikrinimo institucijos, ir kuriuos prireikus papildytų tam tikri ne teisėkūros veiksmai ir ribotos išsamios taisyklės.</p> <p>4 politikos galimybė. ES teisėkūros veiksmai, kuriais siekiama NKI suteikti išsamių ir vienodų priemonių ir būdų.</p> <p>Pirmenybė teikiama 3 politikos galimybei.</p>
<p>Kokios yra įvairių suinteresuotųjų šalių nuomonės? Kas kuriai galimybei pritaria?</p>
<p>Visų kategorijų suinteresuotosios šalys (įskaitant bendroves ir pramonės asociacijas, advokatų kontorą, vartotojų organizacijas ir valdžios institucijas) mano, kad reikėtų imtis veiksmų, kad NKI būtų suteikta įgaliojimų, kad jos taptų veiksmingesnėmis vykdymo užtikrinimo institucijomis. Tai patvirtino ir 2016 m. vasario 12 d. užbaigtos viešos konsultacijos ir susitikimai su suinteresuotaisiomis šalimis.</p>
<p>Kokie būtų tinkamiausios galimybės (jei jos nėra – pagrindinių galimybių) pranašumai?</p>
<p>Suteikus įgaliojimų NKI, t. y. suteikus būtinausių priemonių ir būdų, kad jos galėtų būti veiksmingesnės vykdymo užtikrinimo institucijos, būtų galima veiksmingiau užtikrinti ES konkurencijos taisyklių vykdymą, o visoje Europoje toliau plistų konkurencijos kultūra. Dėl to atsirastų atviresnių konkurencingų rinkų, kuriose bendrovės sąžiningiau konkuruotų pagal savo nuopelnus ir galėtų kurti gerovę bei darbo vietas ir taptų patrauklesnės investuotojams. Didesnė konkurencija skatina našumą, kuris yra vienas svarbiausių ekonomikos augimo veiksnių. Veiksmingesnis konkurencijos teisės aktų vykdymo užtikrinimas apsaugo Europos vartotojus nuo verslo praktikos, pagal kurią prekių ir paslaugų kainos dirbtinai išlaikomos aukštos, ir padidina jų galimybes rinktis inovatyvias prekes bei paslaugas prieinamomis kainomis. Nustačius bendrus minimaliuosius tyrimo ir sankcijų skyrimo priemonių standartus būtų sumažinta tikimybė, kad bendrovės sulauks skirtingų rezultatų, o NKI atliekamas ES konkurencijos taisyklių taikymas būtų labiau nuspėjamas. ES veikiančios konkurencijos institucijos galėtų geriau bendradarbiauti tarpusavyje. Tarpvalstybine veikla užsiimančių bendrovių išlaidos, susijusios su tuo, kad joms reikia prisitaikyti prie skirtingų teisinių sistemų, sumažėtų arba net labai sumažėtų. Šią nuomonę remia dauguma suinteresuotųjų šalių. Tinkamiausios galimybės privalumų kokybinis ir kiekybinis vertinimas (pavyzdžiui, teigiamas poveikis bendram gamybos veiksnių našumo augimui, kuris yra viena svarbiausių BVP sudedamųjų dalių) rodo, kad privalumai gerokai viršys įgyvendinimo išlaidas.</p>
<p>Kokios būtų tinkamiausios galimybės (jei jos nėra – pagrindinių galimybių) įgyvendinimo išlaidos?</p>
<p>Įgyvendinant tinkamiausią galimybę, daugiausiai teisėkūros iniciatyvos įgyvendinimo išlaidų patirtų viešojo administravimo institucijos; dalis tų išlaidų būtų susijusios su mokymu ir susipažinimu su atliktais pakeitimais, o kai kuriose NKI galbūt reikėtų šiek tiek padidinti darbuotojų skaičių. Bendrovės patirtų nedidelių pradinių prisitaikymo išlaidų, susijusių su tuo, kad joms reikėtų susipažinti su naujomis taisyklėmis (kurios skirtųsi, priklausomai nuo valstybės narės, kurioje jos vykdo veiklą). Apskritai, tarpvalstybine veikla užsiimančių bendrovių išlaidos, susijusios su tuo, kad joms reikia prisitaikyti prie skirtingų teisinių sistemų, sumažėtų, o bendroji rinka – sustiprėtų.</p>
<p>Koks bus poveikis MVĮ ir konkurencingumui?</p>
<p>Dėl veiksmingesnio konkurencijos teisės aktų vykdymo užtikrinimo atsirastų atviresnių konkurencingų rinkų, kuriose visos bendrovės, įskaitant MVĮ ir pradedančiąsias įmones, galėtų sąžiningai konkuruoti pagal savo nuopelnus ir augti bendrojoje rinkoje.</p>
<p>Ar tai turės didelį poveikį nacionaliniams biudžetams ir administravimo subjektams?</p>
<p>NKI jau dabar turi įdiegtą bazinę ES konkurencijos taisyklių vykdymo užtikrinimo sistemą, tačiau yra tam tikrų spragų ar apribojimų. Įgyvendinimo išlaidos būtų skirtingos, priklausomai nuo to, koku mastu taisyklės, kuriomis NKI suteikiami įgaliojimai, kad jos galėtų būti veiksmingos vykdymo užtikrinimo institucijos, jau yra taikomos. Išlaidų patirtų ir tos valstybės narės, kurių NKI neturi pakankamai išteklių savo užduotims atlikti.</p>
<p>Ar bus dar koks nors didelis poveikis?</p>
<p>Veiksmingesni įgaliojimai NKI būtų suteikti tik tokiu mastu, kiek tai būtina ir proporcinga, ir užtikrinant, kad būtų tinkamai laikomasi pagrindinių teisių.</p>
<p>Proporcingumo principas</p>
<p>Nustačius minimaliuosius standartus, kuriais NKI būtų suteikta įgaliojimų veiksmingai įgyvendinti ES konkurencijos taisykles, būtų užtikrinta, kad būtų tinkamai siekiama bendrųjų ir konkrečių tikslų ir kartu nebūtų nederamai kišamasi į nacionalines tradicijas. Valstybės narės vis tiek galėtų nustatyti aukštesnius standartus ir taisykles pritaikyti prie nacionalinių ypatumų.</p>

D. Tolesni veiksmai

Kada politika bus persvarstoma?

Nauji ES teisės aktai bus stebimi ir vertinami, kai jie bus perkelti į nacionalinę teisę. *Ex post* vertinimas būtų atliktas praėjus penkeriems metams po jų perkėlimo į nacionalinę teisę siekiant įvertinti, ar tikslai buvo pasiekti.